

Langs
monumentale
bomen in Breda

Tamme kastanje Liesbos

Langs monumentale bomen in Breda

Stadssociëteit De Gouden Cirkel zet zich sinds 1996 in voor behoud, herstel en ontwikkeling van het cultureel erfgoed in Breda, vanuit de overtuiging dat cultureel erfgoed van fundamenteel belang is voor onze samenleving.

In 2021 verscheen het jubileumboek 'Landschappelijk erfgoed Breda in beweging', waarin de betekenis van landschappelijk erfgoed in en rond Breda wordt beschreven. Dit boek bevat een hoofdstuk over monumentale bomen in Breda. Voor de beschrijving van een fietstocht langs deze bomen zie degouden-cirkelbreda.nl/wp-content/uploads/fietsroute.pdf

Over monumentale bomen in verschillende steden verschenen, op initiatief van de Bomenstichting, handzame boekjes. Het bestuur van De Gouden Cirkel was hier enthousiast over en stelde een

In het midden van dit boekje vindt u een overzicht van de 39 geselecteerde monumentale bomen.

werkgroep samen met betrokken en zeer deskundige leden om ook voor Breda een dergelijk boekje te maken. De gemeente Breda zag dat dit goed aansluit bij een van de pijlers van het beleid: 'Breda, Stad in een Park'. Inwoners, organisaties, bedrijven en de gemeente zetten zich in om van Breda in 2030 een stad in een groen park te maken. Op de website www.bredastadineenpark.nl is informatie te vinden over de groene beweging in Breda. Daarnaast ontwikkelt de gemeente een nieuwe bomenvisie, zodat bomen in de toekomst een belangrijk onderdeel van Breda blijven.

Met dit zakboekje laat De Gouden Cirkel de lezer kennismaken met de verschillende mooie, bijzondere monumentale bomen in de gemeente Breda. We selecteerden ze in verschillende wijken, in parken en in straten en geven er een beschrijving van, aangevuld een kaartje met de vindplaats.

Bomen zijn op vele manieren belangrijk voor ons. Rond het wortelstelsel zien we een rijk leven van kleine dieren en schimmels en boven de grond bieden ze een belangrijke nest- en broedgelegenheid

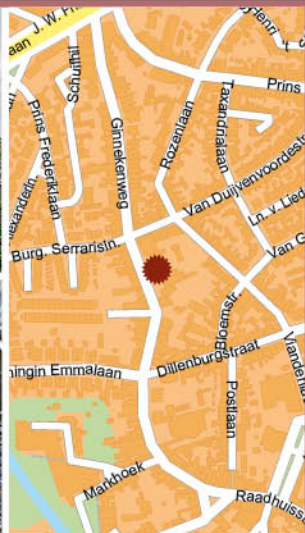
voor zoogdieren, vogels en insecten. Bomen houden water vast en geven verkoeling in de zomer. Dat is in deze tijd van discussie over het klimaat en hittestress van grote betekenis. De bladeren van bomen leggen fijnstof vast, waardoor het stadsklimaat beter wordt. Zij geven beschutting tegen wind en laten ons met allerlei kleuren de veranderingen van de seizoenen beleven. Zonder blad bieden ze met hun machtige kronen prachtige silhouetten tegen de vrieskoude lucht.

Met veel plezier bieden wij U dit zakboekje aan over onze monumentale bomen in en rond Breda. Fiets er samen langs, maak wandelingen, bekijk ze goed en geniet er vooral van.

*Namens de werkgroep van
Stadsmaatschappij de Gouden Cirkel*
Frans Maas

Dit boekje kwam mede tot stand met steun van de Gemeente Breda en de Bomenstichting.

Cedrus atlantica

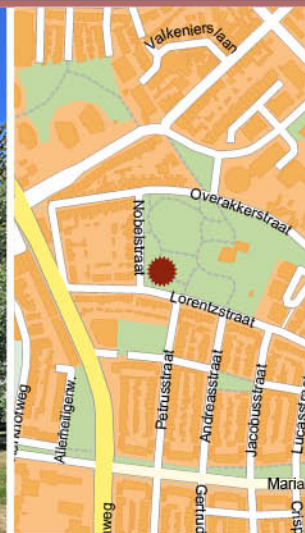
1 Atlasceder

De atlasceder staat wat in de verdrukking tegen het pand van de buren. Zoals de naam zegt, komt hij uit het Atlasgebergte, waar hij 40 meter hoog kan worden. In Japan maakt men er miniatuurversies van. De boom is te herkennen aan de bundels grauwgrijze naalden en de typische grijze schors, die door groeven uit plaatjes lijkt te bestaan. Het hout heeft een fraaie tekening en wordt gebruikt voor aftimmering binnenshuis en in de scheepsbouw. Uit de takken kan men etherische oliën winnen, naar jasmijn geurend, gebruikt in cosmetica.

PLANTJAAR: 1900 - 1910

OMTREK: 2,67 M

HOOGTE: 23,5 M

Quercus rubra

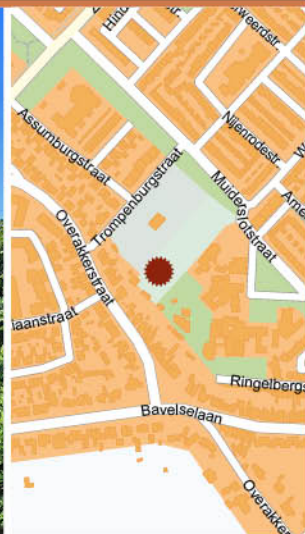
2 Amerikaanse eik

In het park van Landgoed Vrederust staan diverse monumentale bomen, waaronder deze Amerikaanse eik. De Nederlandse naam maakt duidelijk waar de oorsprong ligt. Opvallend zijn de in de herfst knalrode bladeren, waarnaar de Latijnse naam verwijst. De bomen worden al meer dan 200 jaar aangeplant, dit volwassen exemplaar heeft een respectabele leeftijd.

OMTREK: 4,38 M

HOOGTE: 32 M

PLANTJAAR: 1900

Carpinus betulus

3 Haagbeuk

Niet te missen, aan het eind van oprijlaan van de begraafplaats, staat deze meerstammige haagbeuk met een fraaie bolvormige kroon. Hij is bij de aanleg van de begraafplaats geplant. De naam is verwarrend: de boom is geen familie van de beuk, maar van de berk ('betulus'). De oorsprong ligt in centraal Europa. Haagbeuken worden vaak als tuinhaag aangeplant, ze zijn goed te snoeien. Het hout is bijzonder sterk en wordt gebruikt voor gereedschap en muziekinstrumenten.

PLANTJAAR: ROND 1930

OMTREK: 4 M

HOOGTE: 15 M

Ilex aquifolium

4 Hulst

Deze struikachtige boom heeft leerachtige, glanzende bladeren met vlijmscherpe stekels. Vandaar zijn naam: scherpe hulst. Hij wordt sinds de Oudheid gecultiveerd en kent een groot verspreidingsgebied. Met Kerstmis zien we de bladeren en rode bessen in kerststukjes. Deze bessen zijn giftig totdat de vorst eroverheen is gegaan, maar worden daarna gegeten door vogels, knaagdieren en herten, die zo voor verspreiding zorgen. Bijgeloof wil dat de boom met zijn stekels blikseminslag, heksen en ander onheil afweert.

OMTREK: 1,20 M

HOOGTE: 5 M

PLANTJAAR: ROND 1930

Robinia pseudoacacia

5 Acacia

Achter op de begraafplaats staan 2 acacia's verscholen. Eigenlijk zijn het geen acacia's; de wetenschappelijke naam betekent 'schijnacacia'. De bladeren zijn geveerd, de takken en twijgen hebben gemene doorns. De fraaie stam is sterk verticaal gegroefd. De robinia werd rond 1600 vanuit Amerika ingevoerd. Vrijwel alle delen van de plant zijn giftig. Het hout is hard en wordt onder andere gebruikt voor tuinmeubels. Het in Europa gekweekte Robinahout vervangt tropisch hardhout en is milieuvriendelijker dan het geïmporteerde hardhout.

PLANTJAAR: ROND 1930

OMTREK: 3,20 M

HOOGTE: 20 M

Cedrus deodara

6 Himalaya ceder

Deze voor hindoes heilige 'Boom der Goden' zou de verblijfplaats zijn van Shiva. Het is de nationale boom van Pakistan. Hij kan in het gebied van oorsprong tot 60 meter hoog worden. Deze naaldboom met zijn doorhangende takken heeft een fraai profiel. De zaadkegels zijn tot 13 cm lang. Het hout is extreem duurzaam, maar niet sterk. Het wordt voor bouwwerken gebruikt, waaronder tempels. Er kunnen etherische oliën uit gewonnen worden, die in cosmetica en geneeskunde worden toegepast.

OMTREK: 2 M

HOOGTE: 15 M

PLANTJAAR: ONBEKEND

Fraxinus excelsior

7 Es

Langs de Bavelse Lei, nabij het zwembad, staan diverse oude essen. Ze profiteren van het kwelwater dat daar omhoog komt. Essenbossen staan vaak langs beken. Essen kunnen wel 45 meter hoog worden. De veervormige blaadjes zitten zonder steel aan de takken. De gewone es werd in het noorden van Europa gezien als levensboom. De symboliek zit in 'excelsior': hoger dan de rest, het opklimmen naar hogere levensvormen. In bovenlichten van huisdeuren is soms een gestileerde levensboom bevestigd.

PLANTJAAR: ONBEKEND

OMTREK: 3,75 M

HOOGTE: 25 M

Alnus glutinosa

8 Zwarte els

Voorbij de essen staat direct aan het pad een vrijstaande zwarte els. Elzen zijn bijzonder nuttig. De sterk vertakte wortels verstevigen slappe oevers. In wortelknolletjes wordt stikstof opgeslagen, wat de bodem verbetert. De zaden vormen een belangrijke voedselbron voor vogels. Het hout is onder water keihard. Men maakt er onder andere sluisdeuren en heipalen van. De vroege bloei van de els heeft de vorm van mannelijke katjes (niet geliefd bij hooikoortsgevoeligen). De kenmerkende elzenproppen zijn de vrouwelijke vruchten.

OMTREK: 2 M

HOOGTE: 18 M

PLANTJAAR: ONBEKEND

LANDGOED WOLFSLAAR, IN WARMOEZERIJ 2 EXEMPLAREN

Taxodium distichum

9 Moerascipres

Deze bladverliezende naaldboom vindt zijn oorsprong in moerassen in het zuidoosten van Noord-Amerika. Hier vind je hem in parken of als straatboom. Hij kan oud worden, tot 1600 jaar en een hoogte bereiken van 35 meter, met een stamomtrek van 3 tot 5 meter. De stam is roodbruin, herkenbaar aan de spiraalsgewijze draaiing. De schors is vezelig en schilfert. Het grote wortelstelsel zorgt ervoor dat hij in natte omstandigheden stevig staat. Het hout is bestand tegen vocht, men maakt er onder andere doodskisten van.

PLANTJAAR: ONBEKEND

OMTREK: 2,70 M

HOOGTE: 18 M

LANDGOED WOLFSLAAR

Acer saccharinum

10 Zilveresdoorn

Tussen het pad bij de hoofdingang en de Warmoezerij staan 2 flinke geknotte zilveresdoorns. Het zijn statige bomen met een brede kroon en zijn gewild in parken en lanen. Zijn takken groeien eerst omhoog en worden later afhankelijk en breekbaar. De naam is afgeleid van het blad, dat aan de onderzijde zilverkleurig is. De oorsprong is het oosten van de Verenigde Staten, waar hij hoger dan 30 meter kan worden. Violen, zoals die van Stradivarius, zijn grotendeels van esdoornhout.

OMTREK: 5,25 M

HOOGTE: 25 M

PLANTJAAR: ROND 1930

Sequoiadendron giganteum

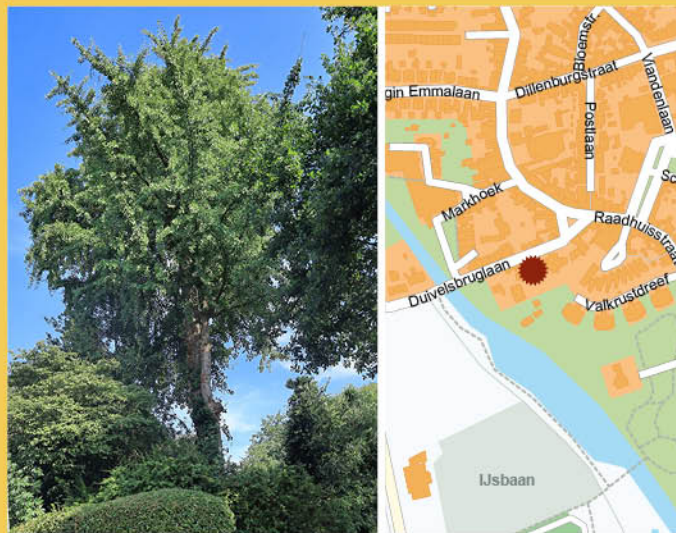
11 Mammoetboom

De flinke boom rechts voor het voormalige Laurensziekenhuis is nog een kleintje. Deze conifeer komt oorspronkelijk uit Californië, waar hij 100 meter hoog kan worden. Mammoetbomen worden oud: in Californië staan exemplaren van meer dan 4000 jaar oud. Opvallend is de zachte, rode, vezelige stam, met een brandwerende laag, die essentieel is voor de voortplanting: zaad uit de kegelvruchten komt alleen vrij bij brand.

PLANTJAAR: 1885

OMTREK: 5,70 M

HOOGTE: 25 M

Ginkgo biloba

12 Japanse notenboom

De Ginko behoort waarschijnlijk tot de oudste nog levende boomsoorten. Hij kwam in de oeroude tijd over de hele wereld voor. Kenmerkend is het typische blad met een waaivormige structuur en aan de bovenzijde een insnijding. Zowel in Japan als in China zijn deze bomen eeuwenlang geplant als tempelboom. Het blad heeft in de herfst een heldergele kleur. De noten zijn klein en rond. Het hout wordt al eeuwenlang gebruikt voor houtsnijwerk. De blaadjes worden als geneesmiddel gebruikt tegen geheugen- en concentratiestoornis.

OMTREK: 2,8 M

HOOGTE: 20 M

PLANTJAAR: ONBEKEND

Liriodendron tulipifera

13 Tulpenboom

In de Engelse tuin achter het kasteel staat links voor de kapel een tulpenboom. Deze 'boom met leliebloemen' is een snelgroeende boom, van oorsprong uit de oostelijke Verenigde Staten en Zuid-Canada. Hij is populair als tuinboom vanwege de grote gele, tulpvormige bloemen, die in de zomer tot ontwikkeling komen. Het blad is apart van vorm en doet enigszins denken aan dat van de Ginkgo. De bomen kunnen bijna 40 meter hoog worden en zijn dan zeer indrukwekkend. De tuin is vrij toegankelijk op werkdagen van 9-16 uur.

PLANTJAAR: ROND 1920

OMTREK: 1,85 M

HOOGTE: 29,40 M

Pseudotsuga menziesii

14 Douglasspar

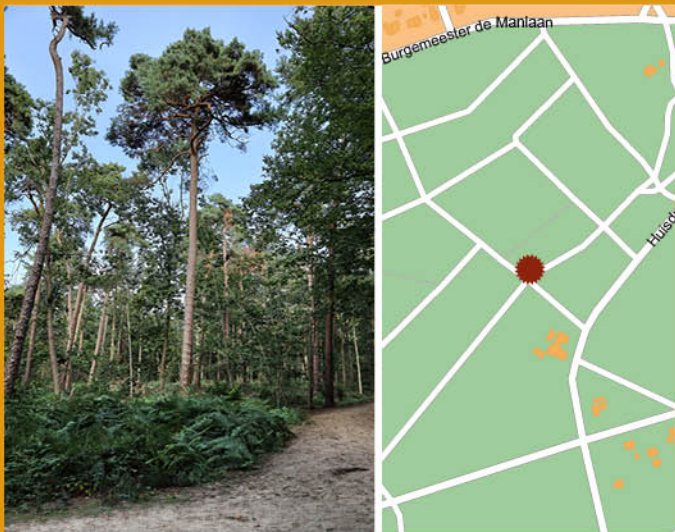
Deze boom uit de dennenfamilie is herkenbaar aan zijn kurkachtige, roodbruine stam met een mooie tekening. Ondanks de naam spar is er weinig verwantschap met echte sparren. Afkomstig uit Noord-Amerika en hier aangeplant in productiebossen, groeit de douglasspar snel, is kaarsrecht en daardoor zeer geschikt om er planken van te zagen. In Amerika kan deze boom 100 meter hoog worden en in Nederland de helft daarvan. Gekneusde naalden geven een heerlijke citrusgeur.

OMTREK: 2,50 M

HOOGTE: 30 M

PLANTJAAR: ONBEKEND

MASTBOS

Pinus sylvestris

15 Grove den

Ten noorden van Restaurant De Boschwachter zijn veel grove dennen te vinden. *Sylvestris* duidt op de plek waar deze inheemse bomen voorkomen: in het bos. Een derde van de Nederlandse bossen bestaat uit grove dennen. Het Mastbos dankt zijn naam aan deze boom, ook mastboom genaamd vanwege zijn kaarsrechte groei. Dicht op elkaar geplant verliezen de bomen hun onderste takken. Grove dennen werden ten tijde van de VOC als mast gebruikt, als bouw materiaal voor de Spaanse vloot, het Kasteel van Breda en veel in de mijnbouw.

PLANTJAAR: ONBEKEND

OMTREK: 2,5 M

HOOGTE: 25 M

BARONIELAAN, ENGELBRECHT VAN NASSAUPLANTSOEN

Aesculus hippocastanum

16 Witte paardenkastanje

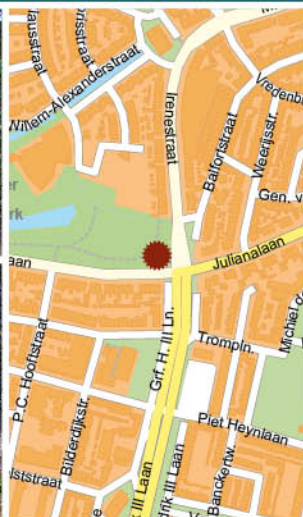
De vier magnifieke kastanjes op een rotonde maken deel uit van een beschermd stadsgezicht. Het gestutte exemplaar, lange tijd de zwakste, ziet er nu het beste uit. De bomen hebben last van de mineermot, waardoor ze er schraal uitzien. De mot brengt de bomen geen ernstige schade toe. De bloeiwijze is kenmerkend, met kaarsvormige bloemen. De vrucht van de paardenkastanje werd vroeger aan paarden gegeven om ze van de hoest te genezen, vandaar de naam. Voor mensen is hij giftig.

OMTREK: 3,60 M

HOOGTE: 18 M

PLANTJAAR: 1900

BURGERMEESTER VAN SONSBEEKPARK, BIJ INGANG HOEK JULIANALAAN EN IRENESTRAAT

Thuja plicata

17 Reuzenlebensboom

Deze donkergroene, groenblijvende conifeer, is afkomstig uit het oosten van Canada en het noordoosten van de Verenigde Staten. De bomen zijn vanuit de voet sterk vertakt. Takken en kegels zijn erg giftig. Indianen maakten er een medicijn van voor ontdekkingsreizigers met scheurbuik. Die namen in de 16e eeuw de zaden mee naar Europa en noemden de boom 'lebensboom'. Het hout is roodbruin en werd veel gebruikt voor het maken van kano's en bouwen van huizen. Nu is de levensboom wijdverspreid als haag- en sierplant.

PLANTJAAR: 1920-1930

OMTREK: 2,40 M

HOOGTE: 15 M

BURGERMEESTER VAN SONSBEEKPARK, PIETER CHRISTIAANSTRAAT

Populus balsamifera

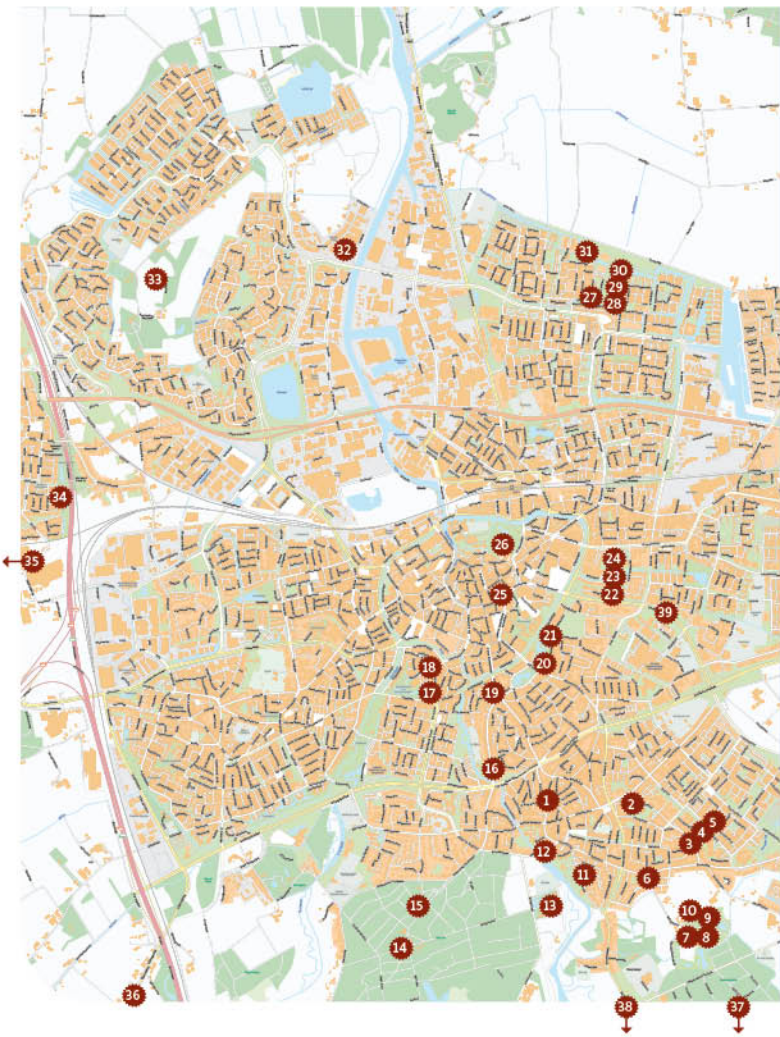
18 Balsempopulier

Voor de ingang van het zwembad stonden 2 balsempopulieren. In 2022 is er één gekapt, nadat er een tak op het dak van het zwembad was gevallen. De andere is een forse boom met een brede vertakking. Bijzonder zijn het grote, hartvormige blad en de kleverige knoppen, die bij het uitlopen een heerlijke kruidige balsemgeur verspreiden. De boom komt oorspronkelijk uit het oostelijke deel van Noord-Amerika. Hij kan tot 40 meter hoog worden en is daarmee de grootste populier.

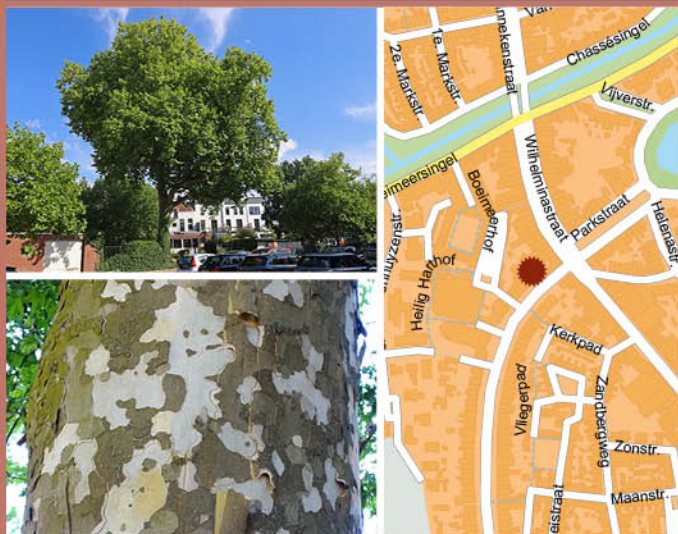
OMTREK: 6 M

HOOGTE: 38 M

PLANTJAAR: ROND 1955

- 1 Atlasceder Tuin, Ginnekenweg 275
- 2 Amerikaanse eik Buitenplaats Vredenrust, Overakkerstraat 90
- 3 Haagbeuk Begraafplaats Overakker, Overakkerstraat T.O. 242
- 4 Hulst Begraafplaats Overakker, links achter de Haagbeuk
- 5 Acacia Begraafplaats Overakker
- 6 Himalaya ceder Tuin, Bavelselaan 151
- 7 Es Landgoed Wolfslaar, pad achterzijde 2e parkeerplaats
- 8 Zwarte els Landgoed Wolfslaar, pad achterzijde 2e parkeerplaats
- 9 Moerascipres Landgoed Wolfslaar, in Warmoezerij 2 exemplaren
- 10 Zilveresdoorn Landgoed Wolfslaar
- 11 Mammoetboom Laurensparck, Ulvenhoutselaan 21-45
- 12 Japanse notenboom Tuin, Mariendal Duivelsbruglaan 11-21
- 13 Tulpenboom Engelse tuin kasteel Bouvigne, Bouvignelaan 5
- 14 Douglasspar Mastbos Bouvignedreef, autovrije deel
- 15 Grove den Mastbos
- 16 Witte paardenkastanje Baronielaan, Engelbrecht van Nassauplantsoen
- 17 Reuzenlebensboom Burgermeester Van Sonsbeekpark
- 18 Balsempopulier Burgermeester Van Sonsbeekpark, Pieter Christiaanstraat
- 19 Gewone plataan Heilig Harthof, achtertuin Baronielaan 4
- 20 Bergiep Wilhelminapark
- 21 Hollandse linde Wilhelminapark
- 22 Venijnboom Maria Cherubinastraat
- 23 Eikbladige haagbeuk Maria Cherubinastraat
- 24 Kaukasische vleugelnoot Maria Cherubinastraat
- 25 Zwarte moerbeï Molenstraat 6, binnentuin De Nieuwe Veste
- 26 Zilverlinde Warandepark Valkenberg
- 27 Grauwe abeel Tussen De Dijken
- 28 Italiaanse populier Tussen De Dijken
- 29 Zwarte populier Tussen De Dijken
- 30 Moeraseik Tussen De Dijken
- 31 Treurwilg Hoge Vuchtpark, in de tuin van Parkhoeve
- 32 Schietwilg Schapendreef
- 33 Gewone beuk Burgstedsdreef
- 34 Trompetboom Park Overbos, Prinsenbeekse zijde
- 35 Tamme kastanje Liesbos, Leurselaan t.o. De Drie Dreven
- 36 Bruine beuk Zandpad in NW richting vanaf Rijsbergseweg Effen
- 37 Zomereik Middenberm A58, bij Brug Annevillelaan
- 38 Europese lariks Grimhuysenpark, dorpsplein Ulvenhout
- 39 Zuilvormige zomereik Middenberm Claudius Prinsenlaan

Platanus acerifolia

19 Gewone plataan

Een plataan is een boom die velen associëren met een terrasje op een Frans dorpsplein. In zijn schaduw is het goed toeven. De plataan is een echte parkboom die vraagt om een ruime standplaats. Onmiskenbaar is zijn stam, waarvan de bast vervelt, waardoor een patroon van een camouflagepak ontstaat. Het blad is decoratief, maar de fijne haartjes aan de onderzijde kunnen leiden tot irritatie van de luchtwegen.

PLANTJAAR: 1900

OMTREK: 4,20 M

HOOGTE: 32 M

Ulmus glabra

20 Bergiep

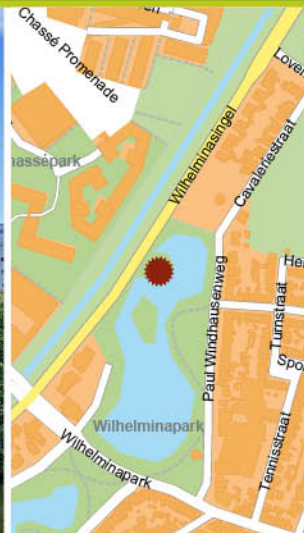
Een andere naam voor iep is olm. Het exemplaar bij het Visserskot is meerstammig. De bergiep of ruwe iep is een statige boom met een dichte kroon, waarbij de onderste takken enigszins doorhangen. Hij komt van nature voor in Noord- en Midden-Europa. In de oorspronkelijke beplanting van het park stonden vele soorten iepen. Deze zijn verdwenen door de ziektekeutel. Een schimmel-aandoening. De bergiep is minder ziektegevoelig. Het hout is taai en zwaar en wordt gebruikt voor waterbouwkundige werken, boten en voor handvatten van gereedschap.

OMTREK: 3,74 M

HOOGTE: 18,10 M

PLANTJAAR: ROND 1900

WILHELMINAPARK

Tilia europaea

21 Hollandse linde

Aan de stadskant van de noordelijke vijver staat een imposante linde. De bloemetjes van de linde ruiken heerlijk zoet, ze zitten in kleine trosjes onder het schutblad. Men trekt er lindebloesemthee van, die niet alleen smakelijk is, maar ook heilzaam bij koorts en verkoudheid. De linde kan zo'n 40 meter hoog worden. Het hout is zacht en gemakkelijk te bewerken. Veel middeleeuwse heiligenbeelden zijn van lindenhout.

PLANTJAAR: ROND 1900

OMTREK: 3,68 M

HOOGTE: 28 M

MARIA CHERUBINASTRAAT

Taxus baccata

22 Venijnboom

De Taxus is een langzaam groeiende en altijd groene naaldboom. De boom kan een hoge leeftijd bereiken en is een stabiele factor in een landschap. Ook in dit groepje bomen hoort de Taxus bij de oudjes, al zou je dat qua omvang en hoogte niet zeggen. Wie onder de kruin kijkt, ziet een donkere en droge ruimte, waar weinig anders groeit. Niet zo vreemd, want een Taxus beschermt zich met stoffen die voor mensen en ook veel dieren giftig en afwerend zijn. Stoffen uit de Taxus worden gebruikt voor chemokuren.

OMTREK: 2,67 M

HOOGTE: 16 M

PLANTJAAR: 1890-1900

Carpinus betulus quercifolia

23 Eikbladige haagbeuk

Mensen herkennen deze boom vaak niet aan de bladeren, die in eerste instantie meer op een eik lijken dan op de haagbeuk. Deze variëteit van de haagbeuk heeft het al snel naar zijn zin en kan uiteenlopende groeiomstandigheden goed verdragen. De bodem van dit gebied is al veel jaren stabiel en er is voldoende vocht. Voor deze boom is bepalend dat er altijd voldoende ruimte is geweest, waardoor de boom hoog en evenwichtig is geworden, met een dichte kruin, in de zomer volop in het blad.

PLANTJAAR: 1930-1940

OMTREK: 2,30 M

HOOGTE: 18 M

Pterocarya fraxinifolia

24 Kaukasische vleugelnoot

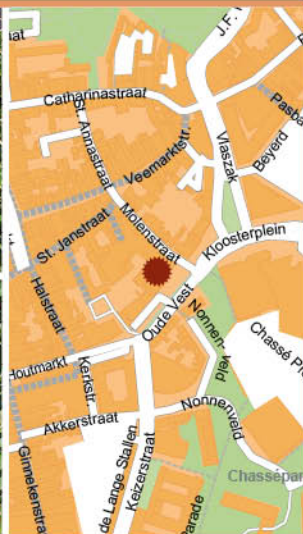
De boom ontleent zijn naam aan de twee halfronde vleugels aan de kleine ronde noten. Deze snelgroeiende boom, die van origine uit Iran en de Kaukasus komt, is verwant aan de walnoot. Meestal is hij meerstammig. Ook de vleugelnoot in deze tuin is zeer breed uitgespreid met veel stammen. Het is zeker geen straatboom, vanwege de vele oppervlakkige wortels. De tuin behoorde ooit bij het Ignatius Ziekenhuis. Toen het ziekenhuis werd opgeheven, hebben de bewoners uit de buurt ervoor gezorgd dat de bomen er bleven staan.

OMTREK: 5,90 M

HOOGTE: 22 M

PLANTJAAR: ROND 1900

MOLENSTRAAT 6, BINNENTUIN DE NIEUWE VESTE

Morus nigra

25 Zwarte moerbei

In de binnentuin van de bibliotheek staan 4 zwarte moerbeibomen. Moerbei betekent late bes, zwart is de kleur van de rijpe bes. Het is een oude cultuurboom uit West-Azië. Moerbeibomen kunnen eeuwenoud worden en zakken dan vaak scheef, waardoor ze ondersteuning nodig hebben. De exemplaren in de tuin van de Nieuwe Veste behoren tot de oudste van Nederland, ze zijn geplant in de 18e eeuw. Het zijn zeer waarschijnlijk ook de oudste bomen van Breda. De bibliotheek is om de moerbeibomen heen gebouwd.

PLANTJAAR: 1750-1780

OMTREK: 1,16 M

HOOGTE: 5 M

WARANDEPARK VALKENBERG

Tilia tomentosa

26 Zilverlinde

Halverwege het pad van het Kasteel naar het Theehuis staat aan de linkerkant een flinke linde. Al sinds de steentijd heeft de linde een symbolische waarde. Hij vertegenwoordigt Freya, de godin van de vruchtbaarheid. Daarom werd er vaak een linde geplant nog voordat een huis werd gebouwd. Het is een echte cultuurboom en vaak te vinden op pleinen, kruispunten en bij boerderijen. De zilverlinde komt oorspronkelijk uit Zuidoost-Europa en Turkije, kan tot 40 meter hoog worden en heeft grijs- tot witviltig behaarde bladeren.

OMTREK: 3,45 M

HOOGTE: 29 M

PLANTJAAR: ROND 1900

Populus canescens

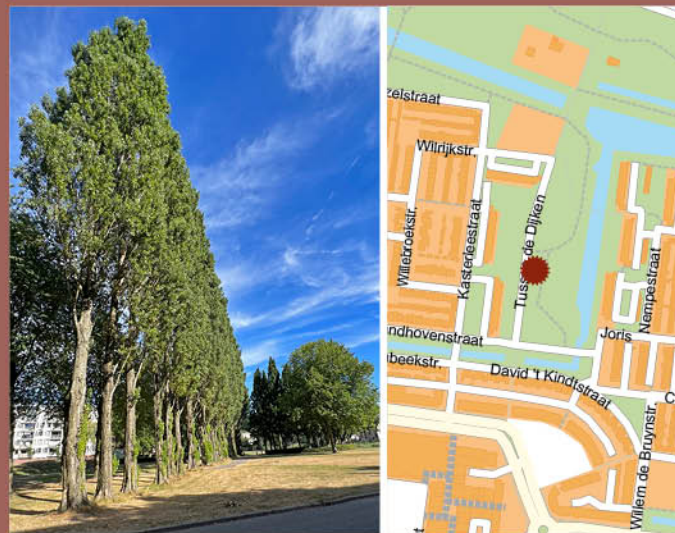
27 **Grauwe abeel**

De grauwe abeel is een snelgroeiende populier, met een markante stam: witgrijs met zwarte strepen en netvormige groeven. Hij wordt vaak aangeplant als rijenbeplanting langs wegen. Dit is een van de bomen die van oudsher in ons land voorkomen. De naam populier is afgeleid van het Griekse 'paipolos', wat trillen betekent: de trillen van de populier bewegen bij het minste zuchtje wind. 'Popelen van ongeduld' is een uitdrukking die daarin haar oorsprong vindt.

PLANTJAAR: ONBEKEND

OMTREK: 3,90 M

HOOGTE: 32 M

Populus nigra var. Italica

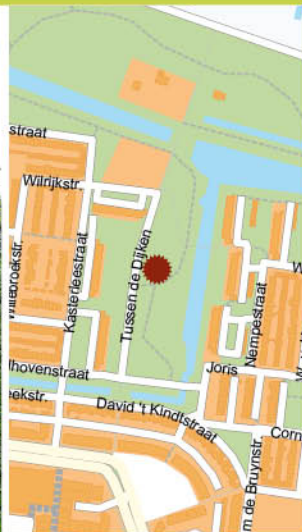
28 **Italiaanse populier**

De populierenfamilies zijn vaak een beetje de stiefkinderen onder de bomen. De Italica was als snelgroeiende en lange boom favoriet bij het windwerend omzomen van een gebied. Voetbalvelden, boomgaarden en wegen, populieren stonden er vaak langs en omheen. Kappen en kortwieken mocht zonder vergunning, want de bomen waren al snel niet in de hand te houden, verloren takken, gingen niet lang mee en namen licht weg. Maar in deze omgeving vormen de populieren samen een mooi geheel en komen ze prachtig tot hun recht.

OMTREK: 2 M

HOOGTE: 35 M

PLANTJAAR: ROND 1968

Populus nigra

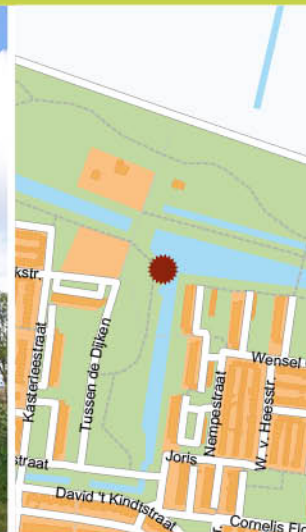
29 Zwarte populier

Noordelijk van de Italiaanse populieren staan drie zwarte populieren. Onbekend, onbemind en ook weer bemind. De zwarte populier spreekt niet zo tot de verbeelding bij het grote publiek en is ook niet zo bekend. De boom wint nooit eens als 'boom van het jaar'. Maar wie landschappen inricht zoals hier, zal juist kiezen voor die oude, trouwe, inheemse populier: ongecultiveerd en echt horend bij dit landschap. Bij de aanleg van dit park, op de grens van stad en buitengebied, was er veel ruimte en mochten strakke lijnen worden toegepast.

PLANTJAAR: ROND 1968

OMTREK: 4 M

HOOGTE: 35 M

Quercus palustris

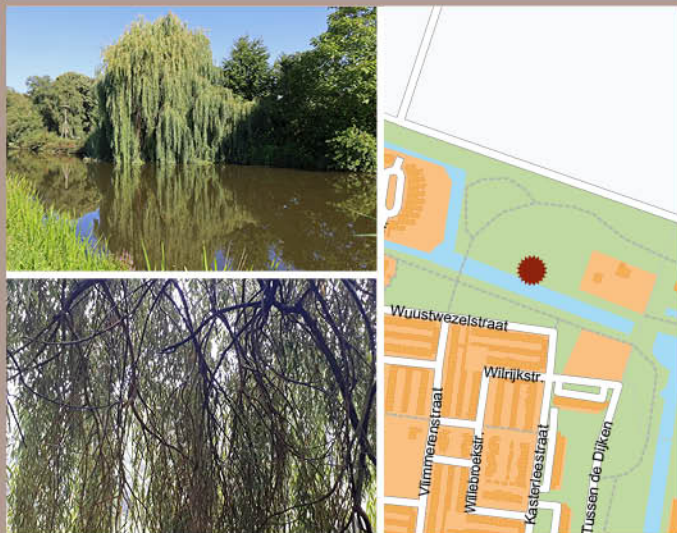
30 Moeraseik

De moeraseik is een nieuwkomer in het Nederlandse landschap. Voor 1800 was de boom hier niet, maar nu zie je overal moeraseiken staan. Ze groeien relatief snel en makkelijk, zijn eenvoudig te kweken. Mensen vallen voor de herfstkleuren. Het zijn bomen die weinig bijdragen aan de biodiversiteit. Binnen de bebouwde kom trekken ze zich weinig aan van bestrating, wat wel wat hoofdbreken oplevert bij de stratenmakers. Maar mooi uitgegroeid, groots en solitair kan deze boom rekenen op waardering.

OMTREK: 2,30 M

HOOGTE: 19,40 M

PLANTJAAR: ONBEKEND

Salix alba 'Tristis'

31 Treurwilg

In het Hoge Vuchtpark staan een aantal treurwilgen. Het zijn karakteristieke bomen met hun hangende takken, compact bladerdek en licht geelgroene kleur. Ze staan hier op beeldbepalende plaatsen aan het water. De bomen zijn buigzaam, maar ook windgevoelig. Er breekt gemakkelijk een tak uit en er wordt vanwege veiligheid nogal eens fors in gesnoeid. Dat maakt de vorm van treurwilgen vaak grillig. Maar het is bijzonder (en ook mythisch) om er onder te gaan staan! Salix bevat salicylzuur, een grondstof voor aspirine en wrattenbestrijding.

PLANTJAAR: ROND 1970

OMTREK: 3 M

HOOGTE: 15 M

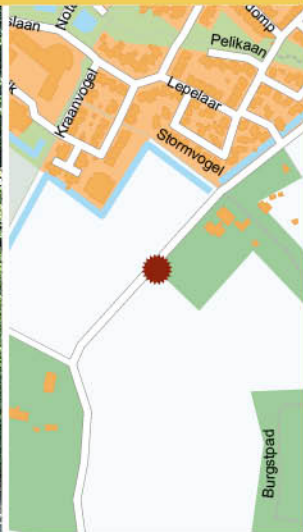
Salix alba

32 Schietwilg

Aan de Schapendreef staan 19 geknotte schietwilgen, die nauwelijks opvallen, omdat de imposante stammen heel kort zijn, deels verborgen onder het loof. Dit rijtje staat er al sinds mensenheugenis. Het gebied is opgehoogd om er bedrijfsgebouwen te kunnen zetten. De wilgen zijn gespaard gebleven en de stammen van de knotwilgen zitten diep. De schietwilg hoort bij uitstek thuis in dit waterrijke gebied vlak langs de Mark. Het zijn bomen om land te markeren. Als de wilg niet wordt geknot, bezwijkt hij omdat hij topzwaar wordt.

OMTREK: VARIËREND 3 M

HOOGTE: STAMMEN GEMIDDELD 1 M

Fagus sylvatica

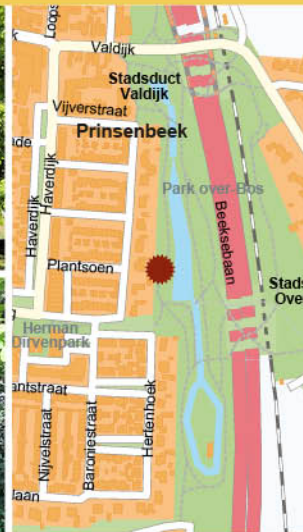
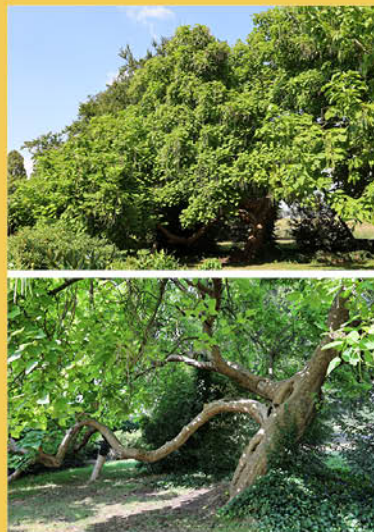
33 Gewone beuk

Aan de Burgstedreef staan van Zilvermeeuw tot aan het Paradijsspad 45 zeer oude beuken. De bomen staan gemiddeld 7 meter van elkaar, een enkeling is in de loop van de jaren verdwenen of vervangen. De bomen hebben alle een eigen verhaal en karakter en bijnamen als kabouterboom, spechtenboom en Cingeltjesboom. Deze laatste is een blikvanger aan het Paradijsspad en domineert daar. Ofschoon beukenhout breed toepasbaar is, heeft deze rij het volgehouden, omdat de bomen veiligheid en beschutting boden langs een historische route.

PLANTJAAR: 1860-1870

OMTREK: 4,20 M

HOOGTE: 32 M

Catalpa bignonioides

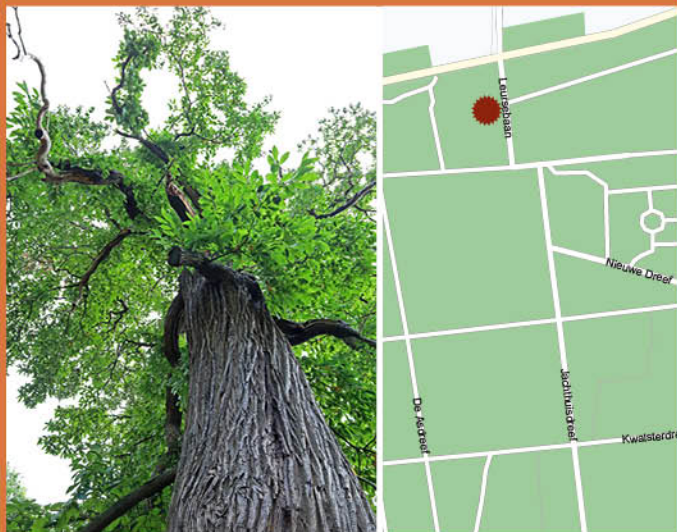
34 Trompetboom

Aan het pad langs de vijver in de buurt van de Middenweg staat een oude Catalpa. Hij draagt te midden van andere fraaie bomen bij aan de groene long rond de A16 en de HSL. Trompetbomen zijn laag vertakte bomen met grove takken, die soms op de grond steunen. Ze vragen veel ruimte. De grote bladeren zijn hartvormig. De witte bloemen staan in grote pluimen en zijn trompetachtig van vorm, daaraan ontleent de boom zijn naam. De vruchten zijn lang en sabelachtig van vorm.

OMTREK: 2,55 M

HOOGTE: 12 M

PLANTJAAR: 1940

Castanea sativa

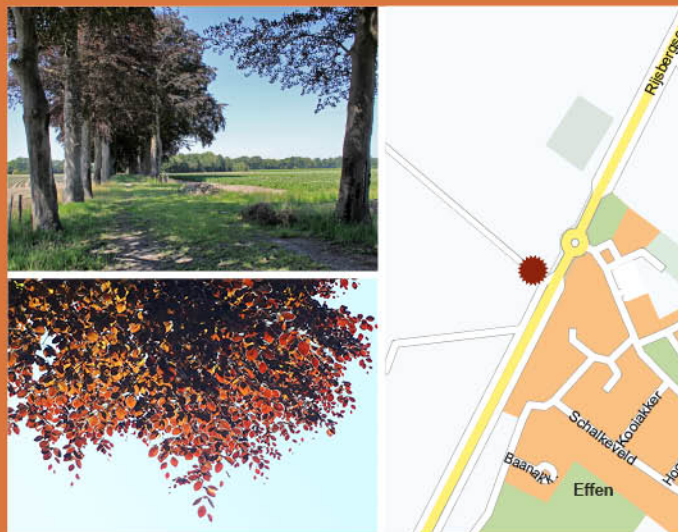
35 Tamme kastanje

De tamme kastanje is een loofboom die van nature voorkomt in het Middellandse Zeegebied. De vrucht is eetbaar. Deze kastanjabomen zijn in onze streken ingevoerd door de Romeinen om hun legioenen te voorzien van voedsel. Ze zijn te herkennen aan de grove gedraaide bast. Het hout heeft een hoge duurzaamheid, waardoor het geschikt is voor buitengebruik. De oudste tamme kastanje in Breda stamt uit de 18e eeuw en staat op de hoek van de Terheijdenseweg en de Crogtlijk.

PLANTJAAR: ROND 1850

OMTREK: 5,35 M

HOOGTE: 24 M

Fagus sylvatica purpurea

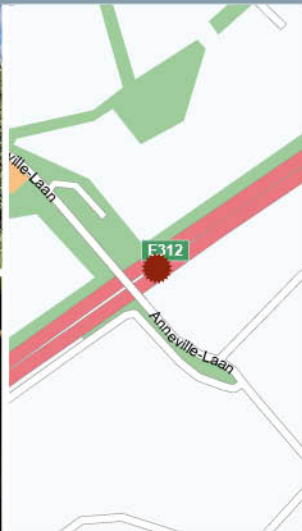
36 Bruine beuk

Bij Effen begeleiden oude bruine beuken een 500 meter lange laan en zijn daardoor zeer bepalend voor het landschap. Het was ooit de oprijlaan van Boerderij Moervliet. Kenmerkend voor de bruine beuk is de diep roodbruine kleur van de bladeren in de zomer. Deze bomen waren in de 18e eeuw zo zeldzaam en duur, dat alleen notabelen zich een exemplaar konden veroorloven: zo'n opvallende boom was deftig. Beuken houden zichzelf graag wat in de schaduw. Dat valt met toenemende zonschijn en droogte niet mee.

OMTREK: 3 M

HOOGTE: 25 M

PLANTJAAR: ROND 1800

Quercus robur

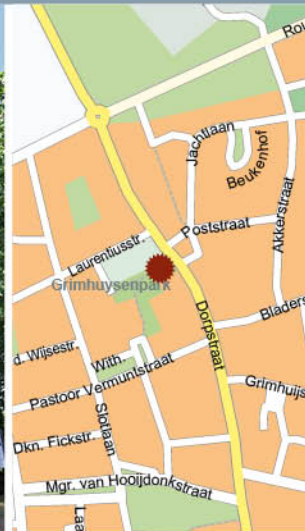
37 Zomereik

Sommige bomen worden simpelweg monumentaal omdat ze blikvanger zijn. Als je in de middenberm van de A58 bij Annevillelaan staat, word je gezien door tienduizenden automobilisten per dag. Je wordt beroemd en iemand schrijft een boek over je (Bibi Dumon Tak *De eik was hier*). Je wordt in 2018 gekozen tot Boom van het jaar en heet sindsdien 'Troeteleik'. Je vent ook filmster. Er zijn heel veel zomereiken in Brabant en veel daarvan kunnen zich meten met de 'Troeteleik', maar geen van hen is zo geliefd.

PLANTJAAR: 1850-1860

OMTREK: 3,60 M

HOOGTE: 20 M

Larix decidua

38 Europese lariks

Twee lariksen markeren de ingang van het parkje dat ligt tussen de voormalige pastorie en de begraafplaats. In het verleden stond hier het omgrachte slotje Grimhuizen. De lariks wordt ook wel lork genoemd. Het is een conifeer met afvallende naalden, die in voorjaar en herfst prachtig van kleur zijn. Het hout is sterk en dankzij de rechte stam geschikt om te gebruiken als fundering of als telefoonpaal.

OMTREK: 2,40 M

HOOGTE: 15 M

PLANTJAAR: ONBEKEND

Quercus robur fastigiata Koster

39 Zuilvormige zomereik

Deze zuilvormige eiken zijn in een dubbele rij aangeplant in de middenberm. Ze accentueren het profiel van de straat. Als het gras onder de bomen kort blijft, komen ze goed uit en geven allure aan de Claudius Prinsenlaan als parkway. Deze eiken doen het over het algemeen goed, hebben een mooie vorm en stellen zich bescheiden op. Ze blijven zuilvormig, kunnen tegen verharding en laten zich eenvoudig door stekken vermeerderen. Ze vormen een geliefde plek voor vlinders.

PLANTJAAR: 1989

OMTREK: 2,10 M

HOOGTE: 24,50 M

Colofon

Uitgave

Stadsmaatschappij De Gouden Cirkel www.degoudencirkelbreda.nl
2e uitgave in de reeks Ons Groen Cultureel Erfgoed Nabij

Sponsoring

Gemeente Breda www.breda.nl
Bomenstichting www.bomenstichting.nl

Initiatiefgroep en redactie

Cedric Bousché, Cornelis van Gils, Liesbeth den Hartigh
(voorzitter), Peter van den Heuvel, Sjef Langeveld, Frans Maas,
Marijke van der Putten

Fotografie

Cedric Bousché, Liesbeth den Hartigh, Frans Maas,
Marijke van der Putten

Vormgeving

Jet Westbroek Idee & Ontwerp

Kaarten

Atlas Mapmakers

Drukkerij

Drukkerij Jonkheer, Dordrecht

1e druk, 2022

ISBN 978-90-827010-7-4

Breda kent een rijk scala aan bijzondere en monumentale bomen. Vaak gaan we daar achteloos aan voorbij, tenzij ze meteen in het oog springen, zoals de kastanje bij de noordelijke rondweg, die ondanks grote dode takken blaakt van leven. Veel minder bekend is de oudste boom van Breda, waarvoor je naar de binnentuin van De Nieuwe Veste moet gaan. De zwarte moerbeï die daar te vinden is, is met zo'n 250 jaar de oudste boom in Breda.

Voor dit boekje over monumentale bomen hebben we een selectie gemaakt uit het grote en rijke bomenbestand van Breda. Daarbij hebben we niet alleen gekeken naar ouderdom, maar ook andere aspecten, zoals de bijzondere vorm of betekenis. Zo kwamen ook fraaie ensembles in beeld en bomen in jongere wijken.

De Bomenstichting houdt een register bij van monumentale bomen in Nederland.

Voor een overzicht van monumentale bomen in Breda:
www.breda.nl/bomen-breda

De digitale versie van dit boekje vindt u op:
www.degoudencirkelbreda.nl/onze-publicaties

BREDA
BRENGT HET SAMEN

**Bomen
stichting**

ISBN 978-90-827010-7-4

9 789082 701074